

○ (๓๑ ทวิ)

สำหรับศาลใช้

คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่ ๘๖/๒๕๕๖

คดีหมายเลขแดงที่ ๒๑๕๗/๒๕๕๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

วันที่ ๑๕ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ความแพ่ง

ระหว่าง

- นายศิริตร พรตพิง ที่ ๑
- นายสังข์ วงษ์จักร ที่ ๒
- นายสมชาย เตชะสุภะที ที่ ๓
- นายอวิชชัย บุญใบ ที่ ๔
- นายภราดร โพธิ์ศรี ที่ ๕
- นางสำลี บุญใบ ที่ ๖
- นางวันเพ็ญ บุญใบ ที่ ๗

โจทก์

บริษัทพีเอ็มเอ พัลพ แอนด์ เพเพอร์ จำกัด (มหาชน)

จำเลย

เรื่อง

ละเมิด

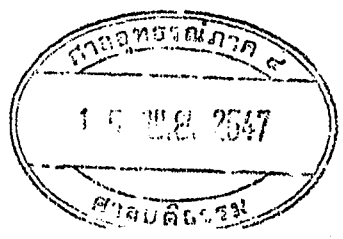
จำเลย อุทธรณ์ คำพิพากษา

ศาลจังหวัดขอนแก่น ลงวันที่ ๒๔ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ รับวันที่ ๑๑ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๖

โจทก์ทั้งเจ็ด

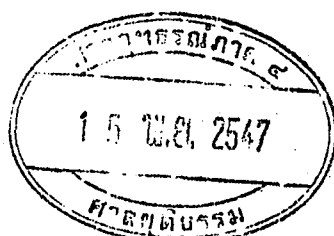
พิพากษา
 ศาลอุทธรณ์ภาค ๔
 ศาลจังหวัดขอนแก่น
 ศาลอุทธรณ์ภาค ๔
 ศาลจังหวัดขอนแก่น
 ศาลอุทธรณ์ภาค ๔
 ศาลจังหวัดขอนแก่น

โจทก์ทั้งเจ็ดฟ้องและแก้ไขคำฟ้องว่า จำเลยประกอบกิจการทำเยื่อกระดาษตั้งอยู่ที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โจทก์ทั้งเจ็ดลงทุน เลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพอง เขตตำบลเขื่อน ตำบลบ้านดง ตำบลทุ่งไผ่ ตำบลโคกสูง อำเภอชุมพลบุรี และตำบลกุดน้ำใส อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยได้รับการส่งเสริมและอนุญาตจากทางราชการ ระหว่างเดือนมกราคม ถึงกันยายน ๒๕๔๑ โจทก์ทั้งเจ็ดซื้อปลามาเลี้ยงในกระชังบริเวณลำน้ำพองกระชังละ ๒,๐๐๐ ตัว เลี้ยงประมาณ ๓ ถึง ๔ เดือน สามารถขายได้กิโลกรัมละ ๔๐ บาท เมื่อระหว่างต้นเดือน พฤษภาคม ๒๕๔๑ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๑ จำเลยและลูกจ้างได้ทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งเจ็ดโดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการตั้งโรงงานและปล่อยน้ำเสียที่เกิดจากการผลิต เยื่อกระดาษของโรงงานจำเลยลงสู่ลำน้ำพอง อันเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำเสียได้ไหลลงสู่ลำน้ำพอง ทำให้ลำน้ำพองเน่าเสียด้วยความประมาทเลินเล่อหรือจงใจของจำเลยและลูกจ้างของจำเลยหลายครั้งหลายคราต่อเนื่องกัน เป็นเหตุให้ปลาตามธรรมชาติในลำน้ำพอง และปลาที่โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงในกระชังตายจำนวนมากเนื่องจากน้ำขาดออกซิเจน ปลาของโจทก์ที่ ๑ ตาย ๑๖ กระชัง โจทก์ที่ ๒ ตาย ๑๑ กระชัง โจทก์ที่ ๓ ตาย ๓ กระชัง โจทก์ที่ ๔ ตาย ๘.๗๕ กระชัง โจทก์ที่ ๕ ตาย ๑๘ กระชัง โจทก์ที่ ๖ ตาย

/๑๑ กระชัง

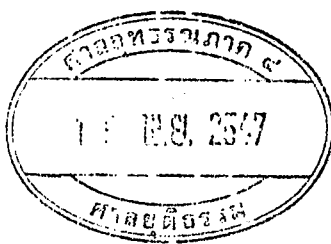

๑๑ กระชัง และโจทก์ที่ ๗ ตาย ๖.๒๓ กระชัง คิดเป็นเงินจำนวน ๒,๐๕๕,๑๗๘ บาท
โจทก์ทั้งเจ็ดเพิ่งทราบสาเหตุการตายของปลาเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๑ โจทก์ทั้งเจ็ด
ได้เจรจากับจำเลยหลายครั้งแต่ตกลงกันไม่ได้ทำให้โจทก์ทั้งเจ็ดเสียหาย ขอให้บังคับ
จำเลยชดใช้เงินแก่โจทก์ที่ ๑ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๒ จำนวน
๓๒๗,๔๐๐ บาท โจทก์ที่ ๓ จำนวน ๑๒๕,๕๗๘ บาท โจทก์ที่ ๔ จำนวน
๒๐๗,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๕ จำนวน ๔๔๕,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๖ จำนวน
๒๖๓,๒๐๐ บาท โจทก์ที่ ๗ จำนวน ๑,๕๗,๐๐๐ บาท รวมเงิน ๒,๐๕๕,๑๗๘ บาท
พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป
จนกว่าชำระเสร็จ

จำเลยไปขอฟ้องฟ้องโจทก์คดีความและขาดอายุความ โจทก์ทั้งเจ็ด
ไม่สามารถฟ้องรวมกันเป็นคดีเดียวได้เพราะโจทก์แต่ละคนไม่มีผลประโยชน์ร่วมกันใน
มูลความแห่งคดี จำเลยและลูกจ้างของจำเลยมิได้ปล่อยน้ำเสียลงลำห้วยโจดและลำน้ำพอง
จึงไม่เป็นการละเมิดต่อโจทก์ทั้งเจ็ด โจทก์ทั้งเจ็ดเสียหายไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
ขอให้ยกฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ด

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ว พิพากษาให้จำเลยชำระเงินให้โจทก์ที่ ๑

/จำนวน-

จำนวน ๒๒๘,๐๐๐ บาท โจทก์ที่ ๓ จำนวน ๑๙๖,๔๕๐ บาท โจทก์ที่ ๓
 จำนวน ๗๕,๓๐๐ บาท โจทก์ที่ ๓ จำนวน ๑๒๔,๒๐๐ บาท โจทก์ที่ ๓ จำนวน
 ๒๙๒,๘๐๐ บาท โจทก์ที่ ๖ จำนวน ๑๕๗,๙๒๐ บาท และโจทก์ที่ ๓ จำนวน
 ๗๕,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยกึ่งดวาทศวรรษ ๗.๕๐ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว
 นับแต่วันฟ้อง (ฟ้องวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒) เป็นต้นไปจนกว่าจะเสร็จ
 แล โจทก์ทั้งเจ็ด กับโจทก์ที่ ๖ ขอให้ศาลยกฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ด โจทก์ที่ ๖
 ค่าทนายความให้จำเลยชำระแก่โจทก์คนละ ๓,๐๐๐ บาท เฉพาะค่าชั้นศาล

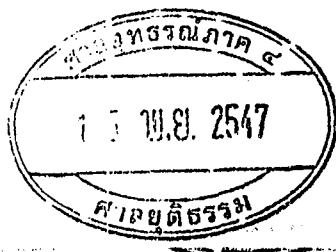
ให้จำเลยชำระเท่าที่โจทก์ประสงค์

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่า ตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ทางพิจารณา

โจทก์ทั้งเจ็ดนำสืบว่า โจทก์ที่เจ็ดและนายสำเริง บัญไบ ได้เลี้ยงปลาในกระชัง
 ของระหว่างเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๒ ถึงกันยายน ๒๕๔๓ ในลำน้ำหนองเพื่อขายได้เสริม
 โดยได้รับการส่งเสริมจาก อบต.หนองปลาไหล เขตที่เลี้ยงปลาอยู่บริเวณหนองกมในนจิก
 ถึงหมู่บ้านหนองบัวห้อยกั้นแนวเขตเมืองตามลำน้ำพอง โรงงานของจำเลยผลิตเยื่อกระดาษ
 ได้ปล่อยน้ำเสียสีเทาปนดำลงสู่ลำน้ำพอง และมีกลิ่นเหม็นลงในลำน้ำพองจนสัตว์ในลำน้ำตื้น

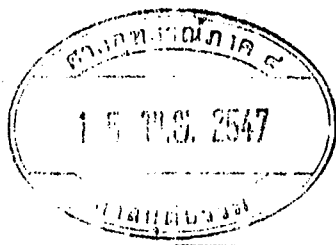
จำเลยพอง

ลำน้ำพอง ช่วงปี ๒๕๔๐ โรงงานจาเลขเคบปล่อยน้ำเสียลงลำน้ำพองทำให้ปลาตาย
มาแล้วครั้งหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้เจรจาให้เจ้าเลขชดใช้ค่าเสียหายแก่ชาวบ้าน
ที่เลี้ยงปลามาแล้วประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาโจทก์ทั้งเจ็ดได้เลี้ยงปลานิล
ในกระชังอีกครั้งหนึ่ง แต่ละกระชังจะเลี้ยงปลาประมาณ ๒,๐๐๐ ถึง ๒,๕๐๐ ตัว
เลี้ยงคนละหลายกระชัง ปลาที่เลี้ยงประมาณ ๓ เดือน จะขายได้ในกิโลกรัมละ
ประมาณ ๔๐ ถึง ๔๕ บาท ปลาจะมีน้ำหนักประมาณตัวละ ๓ ถึง ๕ ชีด
ปรากฏว่าช่วงเวลาดังกล่าวน้ำที่ไหลมาจากต้นน้ำด้านบนตามแผนผังบริเวณที่เกิดเหตุ
เอกสารหมาย ๑.๑ ไหลลงสู่ลำน้ำพองทำให้ลำน้ำพองเน่าเสีย น้ำสีเทาแกม สีดำ
และมีกลิ่นเหม็น ทำให้ปลาที่เลี้ยงในกระชังลอยหัวและตายอย่างรวดเร็วเป็นจำนวนมาก
รวมทั้งปลารวมชาติที่อยู่ในลำน้ำพอง โจทก์ทั้งเจ็ดจึงร้องเรียนต่อองค์การบริหาร-
ส่วนตำบลกุดน้ำใส กรมอนามัย กรมอุตสาหกรรม กรมประมง กรมควบคุมมลพิษ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรมวิชาการเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน หน่วยงานราชการ
ได้ลงมาสำรวจโดยตั้งคณะกรรมการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน สรุปถึงสาเหตุที่ทำให้
ปลาตายแตกต่างกัน ตามเอกสารร่างกรมควบคุมมลพิษเอกสารหมาย ๑.๗ และ ๑.๘
หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเอกสารหมาย ๑.๑๑ หนังสือของจังหวัด-

/ขอนแก่น-

ขอนแก่นเอกสารหมาย จ.๑๒ และ ล.๑ เมื่อมีการร้องเรียนทางราชการจะปล่อยน้ำดี
 จากเขื่อนอุบลรัตน์ลงไปใต้น้ำเสียในลำน้ำพองเป็นระยะและเมื่อลำน้ำพองมีสภาพดีขึ้น
 ชาวบ้านก็จะกลับมาเลี้ยงปลาอีก ช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด-
 ขอนแก่นมีคำสั่งให้โรงงานของจำเลยหยุดประกอบกิจการตามเอกสารหมาย จ.๖
 และกรมควบคุมมลพิษได้ร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีแก่จำเลย ตามเอกสารหมาย จ.๗
 ต่อมาคณะกรรมาธิการควบคุมมลพิษกับกระทรวงเกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้ติดตาม
 เกี่ยวกับสภาพน้ำที่เลี้ยงปลาพบว่าปลาน้ำทิ้งของบริษัทจำเลยมีการรั่วไหลของน้ำลงสู่ลำน้ำพอง
 ตามเอกสารการตรวจสอบหมาย จ.๑๔ ถึง จ.๑๗

จำเลยนำสืบว่า นายสุธี कुमारมัตตัน เป็นผู้บริหารสูงสุดของจำเลย
 จำเลยผลิตเยื่อกระดาษจากไม้ไผ่ ไม้ยูคาลิปตัส และปอแก้ว นายจิตกร รัตนวิทย์
 เป็นผู้จัดการฝ่ายสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่ดูแลบำบัดน้ำเสีย ปี ๒๕๔๐ มีเหตุการณ์
 ปลาที่ชาวบ้านเลี้ยงในกระชังในลำน้ำพองตาย นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช ผู้ว่าราชการ-
 จังหวัดขอนแก่นในขณะนั้นได้เจรจากับผู้บริหารของจำเลย ขอให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหาย
 ให้ชาวบ้านที่ร้องเรียนเพื่อมนุษยธรรมและจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งให้หน่วยงานราชการ
 ไปตรวจสอบถึงสาเหตุที่ทำให้ปลาตาย ปรากฏว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้แจ้งว่าปลาตาย
 เพราะจำเลย

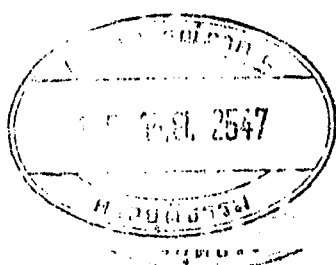

๗ -

เพราะจำเลยเป็นผู้กระทำ จังหวัดขอนแก่นได้ทำรายงานถึงสำนักงานนายกรัฐมนตรี
หลังปี ๒๕๓๗ บริษัทจำเลยได้ขายโรงงานอีก ๑ โรงงาน และมีข้อตกลงกับหน่วย-
ราชการ ๒ ข้อ ตามเอกสารหมายเลข ๑.๒ ข้อ ๑๐.๒.๒ และข้อ ๑๐.๓ ก่อนขยายโรงงาน
จำเลยนำน้ำที่ได้รับการบำบัดแล้วปล่อยลงลำห้วยโจด เมื่อตั้งโรงงานที่สองแล้วจำเลย
ไม่ได้ปล่อยน้ำลงลำห้วยโจด แต่ก็นำไปใช้ปลูกป่ายูคาลิปตัสหลายพันไร่ มีเกษตรกร
ที่เป็นสมาชิกโครงการสวนป่ายูคาลิปตัสนำน้ำไปใช้ทำนา ปี ๒๕๓๙ จำเลยปรับปรุง
บึงห้วยโจดและทดลองเลี้ยงปลาในบึงตามภาพถ่ายหมายเลข ล.๖ ถึง ล.๘ ผลปรากฏว่า
เลี้ยงปลาได้ดี ประชาชนทราบจึงนำปลาไปเลี้ยงในลำน้ำพองจนถึงปัจจุบัน ช่วงเดือน
พฤษภาคม ๒๕๔๑ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๑ มีเหตุการณ์ปลาตาย ชาวบ้านร้องเรียน
ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ทางราชการตั้งคณะกรรมการไปตรวจสอบแล้วรายงานให้
ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นทราบ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นรายงานให้สำนักนาย-
กรัฐมนตรีทราบ ตามเอกสารหมายเลข ล.๑ สภาพลำน้ำพองปัจจุบันไม่เหมาะสมแก่การ
เลี้ยงปลาเพราะมีค่าก้ำขอกซีเจเนอ์ ปืตะกอนในลำน้ำพองจำนวนมากเนื่องจาก
เขื่อนอุบลรัตน์และเขื่อนหนองหวายมีโครงสร้างทางกายภาพไม่เหมาะสม ช่วงปลาตาย
โรงงานจำเลยถูกปิดเพราะผิดข้อตกลงตามข้อ ๑๐.๒.๓ ตามเอกสารหมายเลข ๑.๒

เป็นเวลา

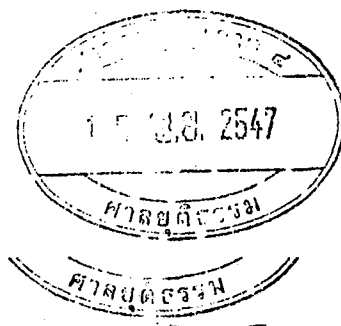

- ๖ -

เป็นเวลา ๑ เดือน โดยโยกย้ายไปปลากบฏ จ. และผลิตเยื่อกระดาษด้วย
 แต่ปรากฏว่าปลาจะตายเป็นจำนวนมาก น้ำเสียที่ได้รับจากการบำบัดแล้วปล่อยทิ้งจะมีลักษณะ
 เป็นสีน้ำตาลเข้ม ซึ่งเป็นสีของเนื้อเยื่อไม้ กฎหมายไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับสีของน้ำไว้
 จำเลยให้เทคโนโลยีการย้อมสีรับสูงและพยายามรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย " ให้ได้มาตรฐานโลก
 จนได้รับการยอมรับจากธนาคารโลก ซึ่งจำเลยได้รับใบรับรอง โท เอส โท ๑๕๐๖๑
 โดยจำเลยได้ดำเนินการให้ได้มาตรฐานเป็นเวลา ๑๐ ปี

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้เถียงกันในชั้นอุทธรณ์ฟังได้ว่า
 โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพอง จำเลยผลิตเยื่อกระดาษจากไม้ไผ่ ต้นยูคาลิปตัส
 และต้นปอแก้ว โรงงานของจำเลยตั้งอยู่ใกล้ลำน้ำพองใจ ตามแผนที่เอกสารหมายเลข ๑.๑
 เมื่อระหว่างวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๑ ปลาของโจทก์-
 ทั้งเจ็ดที่เลี้ยงในกระชังดังกล่าวตายหมด ตามสำเนาข้อมูลความเสียหายของปลาที่เลี้ยงไว้ใน
 กระชังเอกสารหมายเลข ๑.๓ ภาพถ่ายหมายเลข ๑.๔ สำเนาแบบสำรวจผู้เลี้ยงปลากระชังที่ได้รับ
 ความเสียหายเอกสารหมายเลข ๑.๕, ๑.๙ และ ๑.๑๐ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑
 กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีหนังสือแจ้งจำเลยให้หยุดประกอบกิจการโรงงานบางส่วน
 เนื่องจากจำเลยกระทำผิดเงื่อนไขการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน พ.ร.บ. ๑๐.๒๓.๓

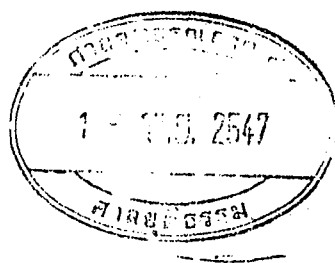
/และจังหวัด-

และจังหวัดขอนแก่นได้ออกประกาศให้จำเลยหยุดประกอบกิจการโรงงาน ตามเอกสาร
 หมายเลข ๑.๖ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ กรมควบคุมมลพิษมีหนังสือขอความร่วมมือ
 จากกรมประมงให้ร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลย ตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐
 มาตรา ๑๙ ตามเอกสารหมายเลข ๑.๗ คดีนี้มีปัญหาวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อแรกว่า
 ฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ดขาดอายุความหรือไม่ โดยจำเลยอุทธรณ์สรุปได้ว่า โจทก์ทั้งเจ็ดทราบเหตุ
 และทราบผู้กระทำผิดเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ เนื่องจากเคยได้รับเงินช่วยเหลือจาก
 จำเลยเมื่อมีเหตุการณ์ปลาตายมาแล้วครั้งหนึ่ง และโจทก์ทั้งเจ็ดเชื่อว่าเป็นการกระทำของ
 จำเลย มิได้ทราบจากหนังสือเอกสารหมายเลข ๑.๑๑ การที่โจทก์ทั้งเจ็ดนำคดีมาฟ้องในวันที่
 ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เกินกำหนดหนึ่งปี ฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความนั้น เห็นว่า แม้โจทก์
 ทั้งเจ็ดจะทราบเรื่องปลาที่โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงในกระชังตายเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑
 ก็ตาม แต่ในวันดังกล่าวโจทก์ทั้งเจ็ดก็ยังไม่ทราบถึงสาเหตุที่ทำให้ปลาตายและไม่ทราบว่า
 จำเลยเป็นผู้กระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งเจ็ดหรือไม่ และก่อนหน้านั้นจะเกิดเหตุปลาตายในลำน้ำ
 พองมาครั้งหนึ่งและจำเลยยอมจ่ายเงินให้แก่ผู้เลี้ยงปลากระชังละ ๒๕,๐๐๐ บาท ไปแล้ว
 ก็ตาม จำเลยก็ไม่ได้ยอมรับผิดว่าโรงงานของจำเลยปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำน้ำห้วยโจดจนเป็นเหตุให้
 น้ำในลำน้ำพองเกิดการเน่าเสียแต่อย่างใด ดังนั้น การที่โจทก์ทั้งเจ็ดนำคดีมาฟ้องในวันที่

1/๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ยังไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน
ฟ้องโจทก์ทั้งเจ็ดจึงไม่ขาดอายุความ

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยคือค่ามฤตกรรมของจำเลยข้อต่อไปมีว่า จำเลยกระทำ
ละเมิดโดยปล่อยน้ำเสียจากโรงงานของจำเลยทำให้ปลาของโจทก์ทั้งเจ็ดตายหรือไม่
โดยจำเลยอุทธรณ์สรุปได้ว่า โรงงานของจำเลยมิได้ปล่อยน้ำทิ้งที่เกินขีดแล้วลงสู่ลำห้วยใจดี
หรือลำน้ำสาธารณะแต่อย่างใด จำเลยได้ปรับปรุงถังใจดีและนำปลาไปทดลองเลี้ยง
ตามภาพถ่ายหมายเลข ๑ ถึง ๗ ปรากฏว่าปลาที่นำมาทดลองเลี้ยงไม่ตาย ชาวบ้าน
ที่อาศัยอยู่รอบโรงงานของจำเลย จึงนำปลาไปเลี้ยงในกระชังในลำน้ำพองจำนวนมาก
จนกระทั่งเกิดเหตุคดีนี้ จำเลยยอมรับว่าแม้จำเลยจะไม่ปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ลำห้วยใจดี
ตามข้อตกลงกับทางราชการ แต่อาจจะมีน้ำรั่วไหลเป็นบางครั้ง กรมโรงงานอุตสาหกรรม
มีคำสั่งให้จำเลยหยุดประกอบกิจการ เนื่องจากผิดเงื่อนไขการอนุญาตประกอบกิจการ
โรงงานข้อ ๑๐.๒.๓ หลังจากจำเลยปิดโรงงานแล้วก็ยังคงมีเหตุการณ์ปลาตายอยู่เป็นช่วง ๆ
แสดงว่าเหตุที่ทำให้ปลาตายไม่ได้เกิดจากโรงงานของจำเลยนั้น ฝ่ายโจทก์ทั้งเจ็ดมีโจทก์ที่ ๑
ถึงที่ ๖ และนายสำเนียง บุญใบ สามีโจทก์ที่ ๗ เบิกความเป็นพยานทำนองเดียวกันว่า
เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ มีน้ำเสียสีน้ำตาลหรือสีเทาปน กลิ่นเหม็น จากโรงงาน

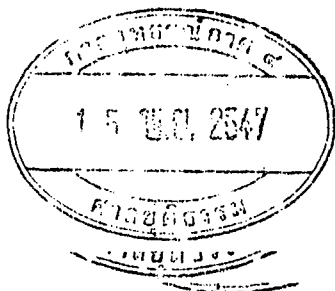
ของจำเลย

ของจำเลยไหลลงสู่ลำน้ำพองทำให้ปลาที่โขงกำลังเจ็ดเลี้ยงในกระชานลอยและล้มไป กุ้งขึ้น
 ปลาตายไปจำนวนมาก ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายออกมาสำรวจแล้วมีความเห็นว่าปลาตาย
 เนื่องจากขาดอากาศ สาเหตุจากโรงงานของจำเลยปล่อยน้ำเสียที่ยังไม่ได้บำบัดลงในลำน้ำพอง
 นายยรรยง อินทร์ม่วง อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พยานโจทก์
 ชี้แจงว่าหนึ่งปีที่ผ่านมาเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๖๖ ถึง ๑๙๖๗ พบปลาได้รับบาดเจ็บเป็น
 คณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของจำเลย โดยตรวจสอบสภาพลำน้ำพอง
 ช่วงบริเวณลำน้ำพอง บึงเจ็ดและลำน้ำพองซึ่งอยู่ใกล้โรงงานของจำเลย พยานเก็บน้ำ
 ในลำน้ำพองและลำน้ำพองมาตรวจ คุณภาพน้ำที่พบมีสภาพเน่าเสีย น้ำเสียดังกล่าวเกิด
 จากแหล่งอุตสาหกรรม ต่อมาทางราชการได้ตั้งคณะกรรมการเฝ้าระวังเกี่ยวกับสภาพน้ำเสีย
 คณะกรรมการเฝ้าตรวจระวังน้ำเสียรายงานว่ามีกรร่วไหลของน้ำเสียในโรงงานไหลออกมา
 ฝ่ายจำเลยมีนายอุทัย พึ่งพิพย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของจำเลย และนายสุธี
 कुमारมิตตัน รองกรรมการผู้จัดการของจำเลยและนายจิตรกร ธนภูมิรัช ผู้จัดการด้าน
 สิ่งแวดล้อมของจำเลยเบิกความเป็นพยานทำนองเดียวกันว่า หลังจากจำเลยตั้งโรงงาน
 ที่สองแล้ว จำเลยไม่ได้ปล่อยน้ำลงในบึงน้ำพอง โดยนำน้ำที่ได้รับการบำบัดแล้วไปใช้
 เกี่ยวกับการปลูกปาล์มได้ผลจำนวนมากหลายพันไร่ของจำเลย นอกจากนี้ยังมีเกษตรกร

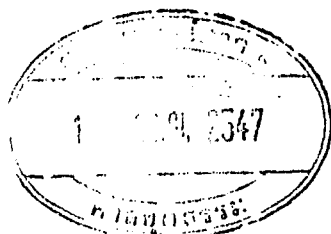
/บางราย

บางรายที่เป็นสมาชิกของโครงการสวนป่าจุลาลิปตัสและบุคคลภายนอกขนาน้ำดังกล่าว
 ไปใช้ในการทำนาด้วย ปี ๒๕๓๙ จำเลยปรับปรุงบึงห้วยโจด ตามภาพถ่ายหมายเลข ๑.๖ มี
 การนำปลามาทดลองเลี้ยงในบึงห้วยโจด ตามภาพถ่ายหมายเลข ๑.๗ และ ๑.๘ ปรากฏว่า
 ได้ผลดีประชาชนจึงนำไปเลี้ยงในลำน้ำพองมากขึ้นเรื่อย ๆ ประมาณเดือนพฤษภาคมถึง
 เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๑ มีเหตุการณ์ปลาตายเกิดขึ้นทางราชการได้ตั้งคณะกรรมการเข้าไป
 ตรวจสอบ นายสุทัศน์และนายจตุรนต์ ร่วมประชุมด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นวางงานให้
 สำนักนายกรัฐมนตรืทราบตามเอกสารหมายเลข ๑๖ การที่โรงงานของจำเลยถูกสั่งปิดไม่เกี่ยว
 กับเรื่องปลาตาย แต่เป็นเรื่องที่จำเลยผิดข้อตกลงตามเอกสารหมายเลข ๑.๒ ช่วงที่โรงงานของ
 จำเลยปิดกิจการ ปลาก็ยังตายอยู่ น้ำเสียที่ได้รับการบำบัดแล้วจะมีลักษณะเป็นสีน้ำตาลเข้ม
 เป็นสีจากเนื้อเยื่อของไม้ไม้เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต สภาพของลำน้ำพองไม่เหมาะแก่การ
 เลี้ยงปลา เนื่องจากในน้ำมีค่าออกซิเจนต่ำ จำเลยพยายามที่จะรักษาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
 ให้ได้มาตรฐานระดับโลกจนได้รับความเชื่อถือจากนานาชาติ เห็นว่า พยานโจทก์ปาก
 นายยรรยงเป็นนักวิชาการและผู้ตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำห้วยโจดและลำน้ำพองไม่มีส่วนได้
 ส่วนเสียกับฝ่ายใด ถ้าฟังเป็นพยานคนกลางได้ ซึ่งพยานโจทก์ปากนี้เกิดความยืนยันว่า
 สภาพน้ำเสียในลำห้วยโจดและลำน้ำพองเกิดจากแหล่งอุตสาหกรรม ที่มีการรั่วไหล

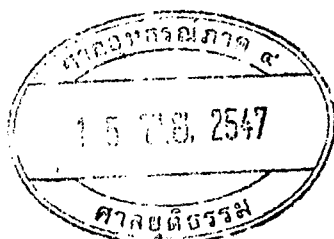
/ของน้ำเสีย

ของน้ำเสียจากโรงงานแอลกามา นอกจากนั้นอุทธรณ์ของจำเลยก็ยอมรับว่าแม่จำเลย
จะไม่ปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ลำห้วยใจดีตามเข็ศตกกลงกับทางราชการ แต่อาจจะมีการรั่วไหล
เป็นบางครั้ง กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีคำสั่งให้จำเลยหยุดประกอบกิจการเพราะ
ผิดเงื่อนไขการอนุญาตประกอบกิจการโรงงานข้อ ๑๐.๒.๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม
๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๓ และให้จำเลยทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ๓ ประการ
คือ ๑. กว่แก้ไขปัญหการรั่วไหลล้นของน้ำเสียจากโปรเจคกรีนลงสู่ลำห้วยใจดีซึ่งจะไหล
ไปสู่ลำน้ำพอง ๒. แก้ไขปัญหาเรื่องการใช้สารเคมีฆ่าแมลงที่บริเวณกองวัดดูดิบ ซึ่งมีเป็น
จำนวนมาก เพื่อไม่ให้มีก ระช้ข้างสารเคมีเหล่านั้นลงสู่ลำห้วยใจดี และลำน้ำพอง
เมื่อมีฝนตก ๓. แก้ไขปัญหาแหล่งสะสมกากของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต
(ข้อไม้ไผ่ที่ต้มแล้วไม่แตกตัว มีสภาพเป็นสีดำ) เพื่อไม่ให้มีการชะล้างกากของเสียเหล่านั้น
ลงสู่ลำห้วยใจดีและลำน้ำพองเมื่อมีฝนตก จากถ้วที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีคำสั่งปิด
โรงงานของจำเลยและให้จำเลยทำการปรับปรุงแก้ไขปัญหา ๓ ประการดังกล่าว แสดงว่า
การกระทำของจำเลยเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้น้ำในลำห้วยใจดีและลำน้ำพองเน่าเสีย
จนเป็นเหตุให้ปลาที่ใจท่กั้ทั้งเจ็ดเลี้ยงไว้ในกระชังตาย เรื่องนี้กรมควบคุมมลพิษได้เคยมี
หนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดตามเอกสารหมายเลข ๑.๑๘ สรุปลสาเหตุที่ท ี่ให้ปลาในกระชัง

/ตายคือ

(๓๑ ทวี)

สำหรับศาลใช้

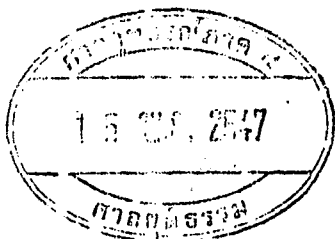
- ๑๔ -

ชายคือการระบายน้ำทิ้งของโรงงานเจ้าเลย ที่นายสุธีและนายจิตกรบอกความว่า การที่โรงงานของจำเลยถูกสั่งปิดไม่เกี่ยวกับเรื่องปลาตาย แต่เป็นเรื่องที่จำเลยผิดข้อตกลง ตามเอกสารหมายเลข ๑.๒ ช่วงที่โรงงานของจำเลยปิดกิจการ ปลาก็ยังตายอยู่นั้นจึง ไม่มีน้ำหนักควรแก่การรับฟัง แม้จำเลยจะได้ใบรับรอง ไอ เอส โอ ๑๔๐๐๑ ซึ่งเป็น ระบบมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ ก็ตาม แต่ในอุทธรณ์ของจำเลยตอนหนึ่งยอมรับว่าการบำบัดน้ำเสียของจำเลยอาจจะมีการ รั่วไหลบ้าง พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งเจ็ดมีน้ำหนักน่ารับฟังมากกว่าพยานหลักฐาน ของจำเลย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกระทำละเมิดโดยปล่อยน้ำเสียจากโรงงานของจำเลย ทำให้ปลาของโจทก์ทั้งเจ็ดตาย

ไปยื่น ขก.
นายสมนึก
เวียงทอง

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยข้อสุดท้ายมีว่า โจทก์ทั้งเจ็ด เสียหายเพียงใด โดยจำเลยอุทธรณ์สรุปได้ว่า โจทก์ทั้งเจ็ดไม่ได้ขออนุญาตจากทางราชการ ในการนำปลามาเลี้ยงในกระชังในลำน้ำพอง ซึ่งการเลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพองเป็นกิจ การที่ต้องมีการควบคุมดูแลของ ราชบัณฑิตยสถาน ประมวล พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยโจทก์ทั้งเจ็ด ได้ใช้เครื่องมือที่เป็นตาข่ายซึ่งกางกั้นทางเดินของสัตว์น้ำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ ของกฎหมายดังกล่าวนั้น เห็นว่า การที่โจทก์ทั้งเจ็ดเลี้ยงปลาในกระชังในลำน้ำพองโดย

ไม่ได้

ไม่ได้ขออนุญาตจากกรมประมงตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ นั้น ศาลชั้นต้น
 ได้วินิจฉัยแล้วว่าโจทก์ทั้งเจ็ดมีส่วนประมาทเล็กน้อยก่อให้เกิดความเสียหายด้วย ชักหักงอ
 ก็แทนค้ำให้จำเลยจำเลยใหม่ทดแทนแก่โจทก์แต่ละคนพิชิตกับแล้วมาบอกขอว่า ขอแรงแบ่ง
 การละเมิด ซึ่งค่าสินไหมทดแทนที่ศาลชั้นต้นกำหนดมานั้นนับว่าเหมาะสมแล้ว ไม่มีเหตุที่
 ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข อุทธรณ์ของจำเลยทุกข้อฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง คดีนี้โจทก์ทั้งเจ็ดฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งเจ็ด
 มูลความแห่งคดีเป็นการทำ ภาระนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันได้ แม้โจทก์ทั้งเจ็ดจะฟ้องรวมกันมา
 การอุทธรณ์ของจำเลยต้องถือทุนทรัพย์ตามจำนวนทุนทรัพย์ของโจทก์แต่ละคนแยกจากกัน
 เพราะเป็นเรื่องที่โจทก์แต่ละคนใช้สิทธิเฉพาะตนฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลย ที่จำเลย
 เสียค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์ โดยไม่เสียค่าขึ้นศาลขนาดสำหรับโจทก์ทั้งเจ็ดนั้นไม่ถูกต้อง
 แต่เนื่องจากจำเลยเสียค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์รวมกันเกินมาเป็นเงิน ๓๖,๒๔๕ บาท
 ซึ่งเกินกว่าที่จะต้องเสียจำนวน ๖,๘๔๕ บาท จึงเห็นสมควรคืนค่าขึ้นศาลในส่วนที่เกิน
 มาให้จำเลย

พิพากษายืน โจทก์ทั้งเจ็ดไม่แก้อุทธรณ์ จึงไม่กำหนดค่าทนายความ
 ชั้นอุทธรณ์ให้ คืนค่าขึ้นศาลชั้นอุทธรณ์ในส่วนที่เกินจำนวน ๖,๘๔๕ บาท แก่จำเลย.

นายศุภชัย สมเจริญ (ปรึกษา)
 นายฉัตรไชย จันทร์พรายศรี
 นายประมวญ รักศีลธรรม

